N°. 147. 1834.

BREDASCHE COURANT.

Staat-, Letterkundig- en Wetenschappelijk
Nieuws- Blad.

Zondag en Maandag 22 en 23 Junij.

LATERE BERIGTEN DER VORIGE COURANT.

Breda. — Ziehier den text van het traktaat, tusschen Spanje, Portugal, Frankrijk en Engeland, betreffende de aangelegenheden van het Spaansche Schiereiland gesloten, zooals dezelve heden in den *Emancipation* van morgen gevonden wordt, welk blad overigens de echtheid van het stuk waarborgt:

Traktaat van de vier Mogendheden.

H. M. de koningin, regentes van Spanje, gedurende de minderjarigheid harer dochter *Isabella II*, koningin van Spanje, en Z. K. M. de hertog *van Braganza*, regent der Koningrijken van Portugal en der Algarven, in naam der koningin dona *Maria II*.

Gezegde HH. MM., innig overtuigd dat de belangen en de veiligheid der beide kroonen onmiddellijk eene krachtige aanwending van de wederzijdsche pogingen vereischen, tot het ten einde brengen der vijandelijkheden, die reeds van den beginne af de omverwerping van den troon Harer Portugesche Majesteit ten oogmerk hadden, en die thans steun en bescherming verleenen aan de onvergenoegde onderdanen van het Spaansche koningrijk, wenschende evenzeer de noodige middelen tot herstel van den vrede en het inwendig geluk in 't werk te stellen, als op wederzijdsche en vaste grondslagen de toekomst van beide staten naauw aan elkaêr te verbinden, zijn zij overeengekomen hunne magt te vereenigen, met het oogmerk om den infant don *Carlos* van Spanje, en den infant dom *Miguel* van Portugal te noodzaken, het grondgebied van laatstgemeld koningrijk te ontruimen.

Ingevolge dezer overeenkomst hebben HH. MM de regent en regentes zich tot HH. MM. den koning der Franschen en den koning van Groot-Brittannie en Ierland gewend: Beide deze laatstgemelde vorsten, het belang in aanmerking nemende, 't welk zij in de rust der Spaansche monarchie immer moeten stellen, en met de levendigste begeerte vervuld om tot de bevestiging, zoowel van den Europeschen vrede, als tot dien van het Schiereiland bij te dragen, en zijne Britsche Majesteit, bovendien, de bijzondere verpligtingen overwegende, die uit zijn aloud bondgenootschap met Portugal voorvloeijen, hebben bewilligd, om in het gezegde traktaat als deelnemende partijen op te treden.

Gezegde Majesteiten hebben ten dien einde hunne gevolmagtigden in de volgende orde benoemd:

H. M. de Koningin-Regentes van Spanje, don *Manuel-Pardo-Fernandez de Penedo*, graaf van Pilla-Paterna y de Floreda-Blanca, haren minister plenipotentiaris bij Z. Britsche M.

Z. M. de Koning der Franschen, den hertog van *Talleyrand*, zijnen gezant aan het Londensch hof.

Z. M. de Koning van Groot-Brittannie en Ierland, den burggraaf *Palmerston*, zijnen minister voor de buitenlandsche zaken.

Z. K. M de hertog van Braganza, don *Christobal-Pedro de Moraes Sarmento*, zijnen buitengewonen gezant aan het hof van Londen.

Welke gevolmagtigden omtrent de volgende punten zijn overeengekomen.

Art. 1. Z. K. M. de hertog van Braganza, neemt, namens de koningin dona *Maria II*, op zich, om alle hem ten dienste staande middelen in 't werk te stellen, tot het verdrijven van den infant don *Carlos* van het portugeesch grondgebied.

Art. 2. H. M. de koningin van Spanje, daartoe door Z. K. M. den hertog van Braganza verzocht en uitgenoodigd, en bovendien zeer billijke en zeer zware klagten hebbende tegen den infant dom *Miguel*, wegens de ondersteuning door denzelven aan den infant don *Carlos* verleend, verbindt zich, om op het portugeesch grondgebied het noodige getal troepen te doen trekken, vereischt om met medewerking van die Zr. K. M. de verwijdering van don *Carlos* van Spanje en van dom *Miguel* van het Portugeesch grondgebied tot stand te brengen, terwijl de koningin van Spanje zich bovendien verbindt, om voor hare rekening, en zonder eenige kosten ten laste van Portugal, de Spaansche troepen te onderhouden, welke troepen op denzelfden voet zullen ontvangen en behandeld worden als de troepen van Z. K. M. den hertog van Braganza, terwijl voorts H. M. zich verbindt de troepen van het Portugeesch grondgebied te doen terugkeeren, zoodra de uitdrijving van gezegde infanten zal geschied zijn, en wanneer de tegenwoordigheid dier troepen niet verder door H. Allergetrouwste Portugesche Majesteit verlangd wordt.

Art. 3. Z. M. de koning van Groot-Brittannie verbindt zich tot medewerking, door het doen strekken eener zeemagt tot het ondersteunen der operatien, en der gemaakte bepaling, vereischt naar aanleiding van het tegenwoordig traktaat.

Art. 4. Ingeval de medewerking van Frankrijk door de hooge contracterende partijen noodig geoordeeld wierd, verbindt zich Z. M. de koning der Franschen tot al hetgeen hij en zijne doorluchtige bondgenooten gemeenschappelijk zullen bepalen.

Art. 5. De hooge contracterende partijen zijn overeengekomen, dat, ingevolge de in de voorgaande artikelen vervatte bepalingen, er onmiddelijk zal overgegaan worden tot het doen eener verklaring aan de portugeesche natie, waarin haar de beginselen en het doel van het tegenwoordig tractaat zullen worden kenbaar gemaakt, terwijl Z. K. M. de hertog van Braganza, uit wezenlijke begeerte om de herinnering aan het verledene geheel uit te wisschen, en romdom den troon van zijne dochter de gansche natie wenschende vereenigd te zien, zijn voornemen te kennen geeft tot het doen afkondigen eener volkomen en algeheele amnestie, ten behoeve van al de onderdanen Hr. allergetrouwste Majesteit, die, binnen een nader te bepalen tijdstip, tot de gehoorzaamheid zullen terug keeren; ook maakt gezegde regent nog zijn voornemen kenbaar, om aan den infant dom *Miguel*, zoodra dezelve zich buiten de portugeesche en spaansche staten zal bevinden, een aan deszelfs rang en geboorte geëvenredigd jaargeld toe te leggen.

Art. 6. H. M. de Koningin van Spanje maakt, krachtens het tegenwoordig artikel, haar voornemen kennelijk, om aan don *Carlos*, zoodra dezelve het portugeesch en spaansch grondgebied zal hebben verlaten, een aan zijn rang en geboorte geëvenredigd jaargeld toe te leggen.

Art. 7. Het tegenwoordig tractaat zal bekrachtigd, en zullen de bekrachtigingen te Londen binnen het tijdverloop van eene maand of zoo mogelijk vroeger uitgewisseld worden.

Ter oorkonde waarvan de vier hier bovengenoemde gevolmagtigden hunnen naam geteekend en met hun wapenzegel bestempeld hebben, te Londen, den 22 April 1834.

Mira-Flores, *Talleyrand*, *Palmerston*, *Moraes Sarmento.*

— De belgische afgevaardigden hebben gisteren de beraadslagingen over het voorstel van den heer *Rodenbach* betreffende de verhooging van den invoer op de vreemde linnens voortgezet, en het eerste artikel van het ontwerp aangenomen. Daardoor zullen alsnu de regten op den invoer van de ongebleekte linnens op omtrent 7 pCt., en die van de gebleekte op $10\frac{1}{2}$ van de waarde, gebragt worden; terwijl dezelve te voren slechts 1 pCt. voor het eerste soort en 2 à 3 voor het laatste bedroegen.

— Te Antwerpen waren gisteren genoteerd: Belg. $98\frac{5}{8}$; Braz. 77; Sp. perpet. 74, $74\frac{1}{8}$; 3 pCt. $49\frac{1}{2}$; Uitgest. $19\frac{3}{4}$, $\frac{7}{8}$; Sicil. $93\frac{1}{2}$; R. L. $96\frac{1}{2}$.

De Parijsche berigten, heden avond ontvangen, vermelden weinig belangrijks. Het ongeluk den heer *Armand Carrel* te Rouaan overkomen, is, immers ten aanzien door geruchten, merkelijk vergroot, daar hij twee dagen later voor het hof van assisen heeft te regt gestaan. Als redacteur van den nieuwen *National* is hij aldaar vrijgesproken van de aanklagt tegen hem ingebragt, ter zake van overtreding van het verbod aan het vorig dagblad van dien naam gedaan, om van geregtelijke debatten verslag te doen.

— Voor 't eerst schijnt men bij de aanstaande verkiezingen het Engelsch gebruik te willen invoeren, dat de kandidaten in openbare vergaderingen hunne grondbeginselen bloot leggen, en de kiezers door hunne redevoeringen in hun belang trachten over te halen. In het vijfde arrondissement is, in den avond van den 17den, eene zoodanige vergadering gehouden, en is de minister *Thiers* tegen den heer *Salverte* opgetreden.

— Ter beurze van den 18den hebben de fondsen, ofschoon in 't begin zeer gezocht, geheel onverwacht eene daling ondergaan, waarvan de ware oorzaak niet bekend scheen, wordende dezelve slechts toegeschreven aan het gerucht eener nieuwe leening van eene der Oostersche mogendheden. Dezelve waren genoteerd: 5 pCt. kont. 106,10; op tijd 106,15; 3 pCt. kont. 77,90; op tijd 78; Nap. renten kont. 94,70; op tijd 95; Sp. perpet. kont. en op tijd $78\frac{1}{4}$; 3 pCt. kont. en op tijd $48\frac{3}{8}$; Cortes $39\frac{3}{4}$.

NEDERLANDEN.

BREDA, den 21sten Junij.

De *Middelburgsche Courant* geeft het volgende berigt van de reede van Hoedekenskerke:

» Door het bijzonder vriendelijk aanbod van den wel-eerw. zeer gel. heer *Adr. van Deinse*, emeritus predikant van Ostende en Nieuwpoort, mogt dit gedeelte van Zr. Ms. zeemagt, de 2e divisie der 1e afdeeling van de linie van defensie te water, onder bevel van den kapitein-ter-zee *E. Lucas*, den 15den dezer, het voorregt hebben, aan boord van Zr. Ms. korvet *de Dolfijn*, Waterloo's luisterrijke overwinning godsdienstig te gedenken. Voor het grootst gedeelte der kommandanten, verdere officieren en eenige manschappen van ieder der overige schepen en flottille-vaartuigen, aan boord van genoemden bodem verzameld, hield zijn wel-eerw. eene toepasselijke leerrede over Rom. VIII vs. 31b: *Zoo God voor ons is, wie zal tegen ons zijn?* - welke voorafgegaan en besloten werd met, naar tijds gelegenheid voegende, gezangen, gebeden en dankzeggingen. Zijnde deze godsdienstige plegtigheid in de beste orde, ten genoege van hoorders en spreker, afgeloopen."

— De belgische *Moniteur* houdt een berigt ter nadere verklaring van het besluit van 12 dezer, waarbij de generaal *Goblet*, met behoud van zijn rang, van den post van buitengewoon gezant en gevolmagtigd minister te Berlijn ontslagen wordt, namelijk, dat, dit ontslag tevens het traktement aan dien post verbonden heeft doen ophouden, hetgeen door de oppositie-bladen in Belgie was in twijfel getrokken.

— Uit Gent wordt gemeld, dat het 3de regiment van linie, 't welk daar in garnizoen ligt en het kamp van Casteau zou gaan betrekken, zich derwaarts niet zal kunnen begeven, uithoofde het groot aantal lijders aan oogziekten, die onder hetzelve gevonden worden.

— Voor een paar dagen is op zijn buitengoed te Ixelles, nabij Brussel, in den ouderdom van 63 jaren overleden, de bekende en verdienstelijke architekt *van der Straeten*, aan wiens ontwerpen de stad Brussel, onder het bestuur van onzen koning, onderscheiden voorname openbare gebouwen, die onder zijn opzigt werden daargesteld of verfraaid, te danken heeft; gelijk onder anderen, het paleis van den Prins *van Oranje*, het hôtel van de Munt, het paleis van de Staten-Generaal; en voorts buiten Brussel, het paleis van Tervueren, het aartsbisschoppelijk paleis te Mechelen enz. Het plan van den Leeuw van Waterloo is insgelijks van hem afkomstig.

— Te Antwerpen werd eergisteren met de stoomboot van Londen het stoomrijtuig verwacht, waarvan dezer dagen in Belgie zoo veel spraak is geweest en hetwelk in dienst tusschen Antwerpen en Brussel zou gebragt worden. Eene menigte volks was aan de Schelde de stoomboot wachtende, doch bij hare komst bevond men, dat zij het verwachte stoomvoertuig niet aan boord had.

— Volgens een in den *Times* voorkomend berigt, lijden de te Portsmouth zich bevindende 150 Polen, die liever verkozen daar te blijven, dan gebruik te maken van de hun zoo grootmoedigiijk door het pruissische gouvernement aangebodene gelegenheid, om naar Noord-Amerika overgevoerd te worden, zelfs aan de dringendste levensbenoodigdheden gebrek, dewijl de Engelsche regering hun volstrekt geene, en de ingezetenen slechts zoo weinig ondersteuning verschaffen, dat de genoemde 150 Polen, in den letterlijken zin des woords, zich bedreigd zien van honger te zullen omkomen.

— Alle in groot-Brittannie bestaande vrijmetselaars-loges hebben eene circulaire ontvangen, bij welke zij worden uitgenoodigd, om aan den secretaris van den vrederegter huns districts eene naauwkeurige opgave hunner medeleden in te leveren, met vermelding van derzelver namen en ambten of beroepen. Geschiedt dit niet, alsdan zal elke hierin nalatig geblevene loge verklaard worden, eene onwettige, geheime vergadering te zijn. Deze circulaires zijn door den Hertog *van Sussex*, als grootmeester, onderteekend. De hier bedoelde maatregel, die veel bevreemding wekt, is, zegt men, genomen, om alle onechte loges te vernietigen, die hetzij met de vereenigingen van ambachtslieden, hetzij met de gezelschappen van weldadigheid in verband staan.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, den 18den Junij.

De Badensche minister van financien, vrijheer *von Bockh*, is voor eenige dagen naar Berlijn vertrokken, om over de toetreding van het Groot-hertogdom tot het Pruissisch tolstelsel nader te onderhandelen.

— Uit Wiesbaden wordt geschreven, dat het getal badgasten op dit oogenblik reeds omtrent 2000 beloopt. De stad wordt schier elken dag verfraaid door nieuwe gebouwen, vergrootingen en versiering der reeds bestaande, hetgeen tot bijzondere veraangenaming en gemak der menigvuldige badgasten strekt.

— Te Brussel bij den Boekhandelaar *de Mat*, is eene vertaling in het vlaamsch van het werkje van den abt *de Lamennais*, *Paroles d'un Croyant*, in het licht verschenen.

— Volgens onderscheiden berigten uit Weenen heeft de onlangs gehouden landdag in Tyrol zijne toestemming gegeven tot de oprigting van eene landweer, welke uit 15,000 man, meestal goed geoefende scherpschutters bestaan zal. In vredestijd zal dezelve slechts eenmaal in het jaar, voor het houden van wapenoefeningen, opgeroepen worden.

— Uit Zwitserland wordt dd. 10 dezer gemeld, dat in den nacht van zondag op maandag het stadje Huttwijl door een zwaren ramp is getroffen geworden; de bliksem sloeg namelijk in eene schuur, uit welke de brand voortsloeg en niet slechts het geheele stadje, maar nog 6 woningen buiten hetzelve in den asch legde, zoodat ongeveer 780 menschen zich van huisvesting en have zien beroofd; de kerk, pastorij en stadhuis waren van steen gebouwd, doch de overigen van hout; alle kerkelijke papieren en registers zijn vernield. Uit alle naburige plaatsen waren spuiten en blusschers afgezonden, doch derzelver hulp was vruchteloos.

— Te Munchen heeft men berigten uit Griekenland tot den 20sten mei ontvangen. Eenige dagen vroeger werd er een begin gemaakt met de openbare behandeling der aanklagt tegen *Kolokotroni* en zijne medebeschuldigden; de verklaringen der getuigen waren in 't algemeen zeer ten hunnen nadeele uitgevallen, zoo dat men eene veroordeeling te gemoet zag, die waarschijnlijk tot bevestiging der openbare orde en rust veel zoude toebrengen. De expeditie die tegen de opperhoofden der Mainoten is uitgerust, werd voorafgegaan door eene commissie, welke, door een militair detachement ondersteund, genoemde opperhoofden tot onderwerping, tot uitlevering hunner wapenen, en tot slechting hunner burgten moest uitnoodigen, en bij weigering hen met geweld zoude dreigen.

— Volgens berigt uit Stokholm van 10 dezer is de engelsche Noordpoolreiziger, kapitein *Ross*, aldaar gearriveerd en heeft bij een snelzeilend jagtschip aangekocht, waarmede hij naar Petersburg denkt te stevenen.

ENGELAND.

LONDEN, den 18den Junij.

Men zegt, dat lord *Conyngham* postmeester-generaal zal worden en de heer *Byng* lord der thesaurie.

— Lord *Althorp* heeft, naar aanleiding eener vraag van den heer *O'Connell*, verklaard, dat het ministerie voornemens is aan het parlement voor te stellen, om de wet op de buitengewone maatregelen tot behoud der rust in Ierland nog een jaar te laten voortduren, doch tevens haar eenigzins te wijzigen. De heer *O'Connell* heeft gezegd, dat hij daartegen eene motie zal doen.

— Don *Carlos* bevindt zich nog ter reede van Portsmouth aan boord van de *Donegal*. De spaansche ambassadeur en de heer *Backhouse*, onder-secretaris van staat voor de buitenlandsche zaken, hebben zich zondag tot hem begeven en zoo men wil hem voorgesteld, om, even als dom *Miguel* gedaan heeft, een afstand van zijne regten op den troon te teekenen, waarin zij, altijd zoo als men verhaalt, want stellige weet men daarvan niets, niet geslaagd zijn. Maandag ochtend is de ambassadeur en ook de heer *Bockhouse* naar Londen wedergekeerd met eene boodschap van don *Carlos* aan het gouvernement. Wat die boodschap inhoudt, zegt men niet; doch intusschen blijft de *Donegal* zeilree liggen, terwijl te Portsmouth eene eerewacht gereed staat om den Infant te ontvangen, indien hij aan land mogt stappen, waartoe het verlof met den telegraaf kon overgebragt worden.

Men gelooft niet, dat don *Carlos* verlangt zijn verblijf in Engeland te vestigen. Men zegt, dat hij gaarne naar Holland zou gaan.

Toen don *Carlos* Lissabon verliet en in sloepen den Taag afzakte, om zich aan boord van de *Donegal* te begeven, werd hij door dit schip met een koninklijk saluut begroet, terwijl het volk in het want paradeerde; ook heeft hem de kapitein *Fanshawe*, die het bevel over dien bodem voert, beneden aan de valreep ontvangen. Don *Carlos* wordt vergezeld door de prinses zijne gemalin en hare zuster, de prinses van Beira, zijne drie zonen, don *Carlos*, don *Jean* en don *Ferdinand*, den bisschop van Leon, de kamerheeren graaf *Villa Vicencia* en marquis *Obrando*, de generaals *Moreno*, *Marota*, *Romagoza*, *Martinez* en *Abreu* en meerder gevolg, in het geheel negen-en-vijftig personen uitmakende.

— De hertog *de Frias* is hier met een zeer talrijk gevolg aangekomen, vergezeld van den heer *Allende*, don *Antonio Darnau* en andere diplomaten, die met eene gewigtige politieke en finantiele zending moeten belast zijn.

Men zegt, dat de heer *Allende*, de spaansche commissaris, niet gekomen is met oogmerk om in eene schikking te treden met de houders der schuldbekentenissen van de leeningen van 1821 en 1822, maar dat het doel zijner reis is alle mogelijke inlichtingen op te zamelen, die zijne regering noodig zal hebben, wanneer de tijd daar is om deze zaak bij de Cortes ter tafel te brengen.

— Den Spaansche generaal *Mina*, die gedurende zijne ballingschap zich in Engeland de achting van velen heeft verworven en eindelijk naar zijn Vaderland terug mag keeren, zal door een aantal vrienden van het constitutioneel regerings-stelsel een publieke maaltijd gegeven worden, als een bewijs van hunne deelneming in de verbetering, welke zijn lot door den ommekeer van zaken in Spanje heeft ondergaan. Onder de inschrijvers voor dit feest, dat sir *Francis Burdett* presideren zal, merkt men ook *Joseph Bonaparte* op.

— Eene konings-stoomboot, uit de Middellandsche zee te Falmouth binnen, heeft den 28sten der vorige maand Patras verlaten en moet vrij belangrijke berigten medebrengen. In Griekenland hieldt men zich hoofdzakelijk bezig met het proces tegen *Colocotroni* en *Coliopulos*, dat den 10 Mei aangevangen is. Den 26sten was het verhoor der getuigen van de zijde der beschuldigden afgeloopen, en te oordeelen naar den aard der gedane verklaringen zou het niet te verwonderen zijn, indien de aangeklaagden vrijgesproken wierden, (*de berigten over Duitschland zijn met deze lijnregt strijdig; vergelijk hierboven art. Frankfort.*

In sommige [illegible] van het nieuwe Grieksche rijk wordt het gezag van koning [illegible] niet volkomen geëerbiedigd, zoodat het regentschap [illegible] sterke krijgsmagt van Napoli derwaarts heeft moeten zenden, om het te handhaven. Het Engelsch smaldeel, onder de bevelen van den admiraal sir *J. Rowley* en bestaande uit de *Britannia*, *Malabar*, *Caledonia*, *Talavera*, *Edinburgh* en *Thunderer*, was te Napoli aangekomen en scheen de fransche vloot te verwachten, die zich daarbij moest voegen.)

Het is niet dan naar waarheid gezegd, dat de liefde eens Vorsten de beste waarborg is voor de handhaving der wetten en de behartiging van het algemeene welzijn. Deze taal, door de ondervinding van zoo vele eeuwen bevestigd, is dan geene slotsom eener theorie, maar eene onbetwistbare waarheid geworden, welke geene tegenspraak ooit kan omververwerpen. Maar dit mag en moet ons daarom toch niet brengen tot het besluit, dat alle omschrijvingen der hoogste magt, waarmede een Vorst bekleed is, nutteloos zouden wezen; of dat, naar de leer van sommigen, zoodanig gevoel van liefde voor een volk ooit de wettige beperkingen der hoogste magt willekeurig zoude mogen overschrijden of minachten, indien, al dan niet naar waarheid, die beperkingen den Vorst mogten belemmeren in de uitvoering van al wat hem best of raadzaam toescheen. — Hoe men ook moge oordeelen over de staatkundige verlichting der Nederlanders, van vroegere tijden zoowel als van den tegenwoordigen; en onder welke vormen of bewoordingen vroegere regten mogten zijn verkregen voor de Ielanders van hunne Regeerders, altijd zal het waar blijven, dat zij bij een juist besef van hunne geregtigdheden, immer er zich op gespitst hebben, om de liefde hunner Opperhoofden te vereenigen met naar de behoeften des tijds berekende wetten, onder welken naam men ze dan ook noemen wil. De bedoelingen der Voorzaten waren daarin edel, en voorzigtig; zij wilden eensdeels den Vorst beletten, dat listige staatsdienaren soms misbruik maakten van zijne magt, en, den lande benadeelende, hem de genegenheid en het vertrouwen des Volks doen verliezen zouden, waar hij mogelijk zelf mogt wanen goed gedaan te hebben; anderdeels wilden zij zichzelven verzekeren, dat alzoo door geene misstappen de banden, door orde en wet gelegd, tusschen Vorst en Volk mogten worden verbroken; en alzoo door gebrek aan doorzigt,

niet te laat middelen zouden worden beraamd tegen ingeslopen misbruiken, die mogelijk nimmer waren te herstellen, waar zij konden voorgekomen zijn; terwijl altijd het wettig standgrijpen van dergelijke behoedmiddelen met menigte van bezwaren gepaard moest gaan. Het verraadt derhalve, of eene bijna onklaarbare begeerte naar dweeperij, of wezenlijke onbekendheid met den waren vrijzinnigen aard en beldeedenkenden geest onzer Vaderen, indien men zoude hebben willen in gedachte nemen, alsof eene volstrekte of onbepaalde oppermagt ooit aan eenen der vroegere regeerders dezer landen zoude zijn opgedragen of toegekend geweest; en het is eene verre heenvoerende dwaling, van ook in de opdragt der souvereiniteit, in 1814, aan Hem, die thans als Koning der Nederlanden regeert, eene dergelijke toekenning van oppermagt, welke naar willekeur zich boven de wet kan stellen, te willen zien. En niet meer, dan het Volk, heeft ook de toenmalige Souvereine Vorst, zijne magt aanvaard, met andere bedoelingen, dan ze Hoogstdenzelven werd opgedragen; en alhoewel die opdragt onbepaaldelijk geschied moge zijn, zoo hield echter het besluit des Souvereins uitdrukkelijk in, dat die aanvaarding geschiedde, onder volstrekt beding van zijne zijde, eener wijze constitutie, ten waarborge tegen volgende misbruiken, en welke aan de Ingezetenen, onder het eenhoofdig bestuur, dat zij zelven gekozen hebben, hunne zeden, hunne eigenaardige herkomsten en gebruiken, in een woord, hunne aloude vrijheid, verzekerde. – Naar die beginselen, werd de Grondwet van 1814 opgesteld, voorgedragen en aangenomen; nadat in een breed en meesterlijk gestaafd betoog de grondslagen, waarop de nieuwe staat rusten zoude, ten duidelijkste waren kenbaar gemaakt en omschreven. – En toen ongeveer een jaar later, naar den wil der Mogendheden, de Vereenigde Nederlanden eene uitbreiding van grondgebied erlangden, en het Souverein Gezag, hetwelk de liefde der Hollanders aan *Willem I* bevorens had opgedragen, werd uitgestrekt tot de bewoners der toenmalige Belgische Provinciën, werd de Grondwet van 1814 ten grondslag gelegd, om, na eenige wijzigingen volgens de behoeften der beide volken, te hebben ondergaan, de Grondwet voor het koningrijk te worden.

Met schroomvallige naauwgezetheid hebben wij gemeend deze daadzaken te hebben moeten herinneren, wilden wij niet noodeloos worden aangetijgd, van beginselen te koesteren, welke zonder grond moesten bevonden worden bij eenig nader onderzoek; en wij achten het even verderfelijk, om uit daadzaken verkeerde resultaten te trekken, als theorien, die alleen in het hoofd, en niet in 's lands wetten zijn opgenomen, aan te kleven, even als of zij in het charterboek onzer nationale vrijheden waren opgeteekend. Het komt ons voor, alsof wij dan slechts veilig het streven naar het ware doelwit der Grondwet, namelijk behartiging van het algemeene welzijn, zoo in het zedelijke als stoffelijke, en de daartoe gebezigde middelen, zullen kunnen beoordeelen, wanneer wij de handelingen van het bestuur toetsen, niet alleen naar den letter maar ook naar den geest onzer Grondwettige bepalingen; en wij meenen te mogen aannemen als waarachtig, dat alleen de grondige kennis van het gebeurde in 1814, de gezette betrachting van de motieven der eerste grondwet, en de toepassing derzelve bij het zamenstellen van die van 1815, ons de juiste kennis zullen geven van den aard onzer instellingen. Dit grondig onderzoek zal ons voor slotsom geven, dat niet meer het onbepaald Vorstelijk gezag, dan het democratische daarin te vinden is; maar dat de souvereine magt is omschreven in het belang van regeerder en geregeerden; en dat er geene eigenlijk gezegde verdeeling van drie van elkander geheel en al onafhankelijke en op zich zelven bestaande magten, bij de Grondwet is voorgesteld, veelmin aangenomen geworden. – Wij behoeven dus niet voor als nog, in het onderzoek te treden, in hoeverre deze daadzaken overeenkomen met hetgeen wij liefst in de Grondwet zouden verlangen geschreven te zien; – want wij hebben ons dit voorbehouden als er sprake zal zijn van de herziening of verandering der thans bestaande Grondwet; – maar er moest een kompas zijn waaraan wij onze oordeelvellingen of wijze van zien, zouden kunnen erkennen, wilden wij zelven geen gevaar loopen van op den oceaan van staatkundige theorien te verdwalen, en door den stroom van bij voorkeur gekoesterde denkbeelden vervoerd, vele daden des bestuurs in verband met de houding der Staten Generaal verkeerdelijk te beoordeelen.

En met die inzigten gelooven wij, dat wij werkzaam zijn in den geest onzer instellingen; want de staatswet van 1814, « was opgesteld met een zeker mistrouwen voor loutere bespiegelingen; een mistrouwen door zoo vele staatsregelen van een oogenblik geregtvaardigd (*institutions éphémères*), zij was niet eene vrucht van het verstand, maar berekend naar de behoefte der natie, in het begin der 19de eeuw; zij had niet opgebouwd, wat door den tijd geheel vervallen was; zij had enkel vernieuwd hetgeen met vrucht kon behouden blijven."

Zouden wij ons dan zoozeer bedriegen, wanneer wij alzoo de zaken beschouwende, meenen stof te hebben, om ons te mogen gelukkig achten, dat tot hiertoe de algemeene landsaangelegenheden met welmeenenheid en met inachtneming der wetten zijn behartigd geworden; dat zoo al sommige gewigtige takken van bestuur meerder bestendiging, of betere inrigting mogten verlangen, de bezorgdheid der regering in het gebrekkige daarvan door hare eerlijke handelingen en wijze bedoelingen daarin eenigermate heeft voorzien; en mogen wij niet veel ook toeschrijven aan den drang der omstandigheden, welke soms de uitvoering deed uitstellen en in het onzindige verschuiven van verordeningen, waarin de landzaat regt had zich reeds lang te moeten verheugen? Maar wij weten het, Hij die het roer van staat in zijne handen klemt, heeft het volk, dat hem door het Opperwezen is aanbetrouwd, van harte lief; hij zal deszelfs belangen voorstaan, en waken dat dezelve ongeschonden blijven: en het ontbrekende zal vergoed worden door trouwhartigheid, en besef van de heiligheid ook Zijner verpligtingen, niet alleen jegens God, maar ook jegens de Natie, aan wier hoofd hij staat. En al is het dan, dat het een en ander niet volkomen overeen te brengen mogt zijn met onze wijze van zien, omdat wij de roerselen van de daden des bestuurs niet altijd kunnen kennen; daarom moeten wij toch ons niet afscheiden en der regering vijandig worden: maar wakende en naauwlettende op onze verpligtingen, meer nog dan op onze regten, het voorbeeld geven van eene opregte naleving der wet; want die zelf de wet niet naleeft, en anderen wil gispen, verliest het regt eener vrije beoordeeling: terwijl hij, die getrouw is in liefde en aan zijne volkomene kennis zijner pligten, ook de volledige nakoming derzelve voegt, als een nuttig burger in den staat, zijne medeburgers voorgaat, en opwekt tot gelijke handelingen: en aan de Regering de middelen gemakkelijk maakt, om naar derzelver bedoelingen, regtig te handelen tot bevordering en bevestiging van het algemeen welzijn.

P.

Letterkundige en Wetenschappelijke Nieuwstijdingen.

DUITSCHLAND. — Den 24 Maart is te *Weimar* overleden Dr. C. F. LEIDENFROST, schrijver van een Historisch-Biographisch Handwoordenboek en andere Geschriften. — Den 17 Mei overleed te *Leipzig* een der meest geachte Hoogleeraren aan de Universiteit dier stad, de als Wis-, Natuur- en Sterrekundige met lof bekende H. W. BRANDES. Hij had den ouderdom van 57 jaren bereikt. — Een Fransche geleerde, de Heer DE LA NOURRAIS, die zich op dit oogenblik te *Berlijn* bevindt, heeft in de *Revue Germanique* eene volgreeks van artikelen begonnen, aangaande de Duitsche Hoogescholen, van welke die te *Jena* het voorwerp der eerste behandeling uitmaakt; daarin komen onderscheiden tot dus verre onbekende daadzaken voor. Zoo ziet men bijv. dat in het tijdvak van Paschen 1558 tot St. Michel 1786, derhalve in 228 jaren, niet minder dan 90,689 studenten bij die universteit zijn ingeschreven, namelijk:

in de 16de eeuw van 1558 tot 1600, 10,851
in de 17de eeuw van 1600 tot 1700, 39,402
in de 18de eeuw van 1700 tot 1786, 40,436.

De rijkste jaren in dat tijdvak waren 1711, 1712, 1715, 1717, 1733, en 1752; de armste 1611, 1626, 1636, 1637, 1640 en 1656. Met den aanvang der 18de eeuw telde men in zeker jaar 4000 studenten te *Jena*; gedurende den zevenjarigen oorlog hield zich het getal dier jonge lieden nog op 13 a 1400; in de jaren 1778 en 1779 echter daalde hetzelve reeds tot het huidige standpunt, te weten tusschen de 5 en 600.

RUSLAND. — De openbare Keizerlijke Bibliotheek te *Petersburg* bevatte in het begin van 1833 een aantal van 263,647 gedrukte boekdeelen en 14,632 handschriften. Dezelve is in den loop van dat jaar vermeerderd, door aankoop of geschenken van bijzondere personen, met 1019 boeken en 12 handschriften, met 7728 boeken van de Bibliotheek van *Pulawy*, met 30 portefeuilles handschriften van het voormalig Genootschap van de vrienden der Wetenschappen te *Warschau*, terwijl men eindelijk nog bezig is 499 kisten met boeken te ontpakken, welke van de Bibliotheek van *Warschau* afkomstig zijn, en bestaan in 150,000 deelen van klassische werken in bijna alle levende talen, waarmede thans de Boekerij te *Petersburg* verrijkt zal worden.

GRIEKENLAND. — Op de plaats waar het slagveld van *Cheronéa* geweest is, heeft men den kolossalen leeuw opgegraven, door de *Thebanen* opgerigt ter gedachtenis hunner aldaar gesneuvelde medeburgers. Men gelooft dat dit gedenkstuk der oudheid zal hersteld worden op de plaats waar het gevonden is, en waar het voor 21 eeuwen werd opgerigt. Gevoegelijk zou tot die weder-oprigting de 3de Augustus kunnen gekozen worden; zijnde de dag, waarop in de vlakte van *Cheronéa* de vrijheid der aloude *Grieken* voor de wapenen van PHILIPPUS is bezweken.

SPANJE. — Sedert den 1 Januarij dezes jaars zijn er in *Madrid* 18 tijdschriften uitgekomen, terwijl tot dien tijd toe dit getal slechts twee of drie bedroeg. Zoo groot is de invloed der gebeurtenissen op de periodieke drukpers. Onder de nieuw uitkomenden telt men *el Cinife* (de Mug), *el Ateneo* (het Athenaeum), *el Siglo* (de Eeuw), *el Ladron* (de Dief), *la Gaceta de tribunales* (het Dagblad der Regtbanken), *Diario de la administracion*, enz.

FRANKRIJK. — Op den 20 Mei heeft de Heer SUDRE wederom proeven genomen met de door hem uitgevondene *Phonographie* [zie ons n°. van 29 en 30 Sept. 1833], welke hij heeft uitgebreid tot eene *Telèphonie* of kunst, om door de muzijk op groote afstanden berigten over te brengen en alzoo de telegraaf te vervangen. De Heer SUDRE heeft tot voldoening der aanwezigen aangetoond: 1° dat de muzijkale taal, door een vihol of elk ander instrument, gelegenheid geeft aan van elkander gescheidene personen om elkander te doen verstaan, in weerwil van alle tusschen gelegen voorwerpen, welke hen voor elkanders gezigt verbergen; 2° dat men met dezelve zeer spoedig in de verte, over dag en 's nachts, te land en ter zee, over bergen en bosschen berigten kan overbrengen, daar de waldhoorn, bij voorbeeld, zich op een afstand van 2200 toises (nagenoeg 4400 Nederl. ellen) kan doen hooren, zonder dat men eenige stremming der gemeenschap te vreezen heeft, als bij de telegrafen, gelijk nog onlangs bij de gebeurtenissen te *Lyon* heeft plaats gehad; 3° dat op zee hetzelfde middel de roephorens en seinen kan vervangen; en 4° dat met het stelsel van den Heer SUDRE, de waldhoorn, hoezeer een instrument 't welk slechts drie noten geeft, maar welke door eene soort van muzijkale Stenographie door den Heer SUDRE zijn toegepast op 12000 woorden van zijn Muzijkaal Woordenboek, zich in alle talen kan doen verstaan. Ofschoon de Heer SUDRE vroeger op last van den Minister van Oorlog proeven met zijne uitvinding heeft genomen, schijnt echter de Regering op dezelve verder geen acht te slaan, althans den uitvinder geene aanmoediging te bewijzen. — De opening van den Waterschouwburg te *Parijs* [zie ons n°. van den 12 dezer] heeft slechts gedeeltelijk aan de hoog gespannen verwachting voldaan. Er was aangekondigd een ballet *Willem Tell*, en in dit geheele ballet heeft men geen water gezien. Alleen in een voorspel, *les ondines*, is het publijk op een vrij bekrompen watergezigtjen onthaald. Desniettegenstaande wordt aan dezen schouwburg een groote opgang voorspeld,

omdat er de pantomimijk met meerdere volkomenheid dan op eenigen anderen schouwburg wordt in werking gebragt, aan pracht van kleeding en decoratiën buitengewoon veel wordt te koste gelegd, en alzoo hier tot de verlustiging der oogen, waarvoor deze schouwburg eeniglijk bestemd schijnt, niets te wenschen zal overblijven. — De Baron FELIX DE BEAUJOUR heeft aan de nieuw opgerigte klasse van het Instituut, welke den titel voert van Akademie der Zede- en Staatkundige Wetenschappen, eene som aangeboden, voldoende om alle vijf jaren eenen prijs van 5000 franken uit te loven aan den schrijver van de beste verhandeling over de middelen, om de ellende in verschillende landen, maar bijzonder in *Frankrijk*, voor te komen of te verligten. Na bekomene magtiging van de Regering, heeft de voormelde Akademie, in hare zitting van den 7 dezer, de eerste vraag ter dinging naar dien prijs uitgeschreven in de volgende bewoordingen: » Vijfjarige Prijs van 5000 franken, gesticht door den Heere Baron FELIX » DE BEAUJOUR. Te bepalen, waarin de ellende (*la misère*) in verschillende landen bestaat, en door welke teekenen zij zich openbaart. De » oorzaken na te sporen, welke dezelve te weeg brengen." — Onder de laatst uitgekomen Fransche werken verdient opgemerkt te worden de *Physiologie et Hygiène des hommes livrés aux travaux de l'esprit*, door den Geneesheer REVEILLÉ-PARISSE. Dit werk is onder anderen doorzaaid met eene menigte physiologische Bijzonderheden omtrent Geleerden, Letterkundigen en Kunstenaars, waaruit de schrijver aanleiding neemt, belangrijke gezondheidslessen voor te dragen.

NEDERLANDEN. — Men zal zich herinneren, dat wij voor eenigen tijd, uit het *Feuilleton* van het *Journal de la Librairie* eenen brief hebben overgenomen van den Heer BARROIS, waarin deze beweerde, dat de berigten, door onzen landgenoot, den BARON VAN WESTREENEN VAN TIELLANDT, over de uitvinding der Stereotypie medegedeeld, reeds in den jare 1828 door hem zijn wereldkundig gemaakt, en hij bij gevolg evenmin de eer dezer eerste berigtgeving, als die der uitvinding van de Stereotypie, aan *Holland* wilde toegekend hebben. Wij hebben bij die gelegenheid [N°. van 30 en 31 Maart] aangemerkt, dat reeds 30 jaren vóór den Heer BARROIS, in de *Algemeene Konst- en Letterbode*, omtrent de uitvinding der Stereotypie een berigt was geplaatst, en hebben tevens den wensch geuit, dat de Heer BARROIS, met zijnen toon van fierheid en vooringenomenheid tegen *Holland*, op zijne plaats mogt gezet worden. Deze wensch is niet vruchteloos geweest en hetzelfde *Feuilleton* van 14 Junij ll. behelst nu, onder dagteekening van 2 Junij 1834, eenen brief uit *'s Gravenhage* van den BARON VAN WESTREENEN VAN TIELLANDT, aan den Redacteur van het gemelde *Journal*, waarvan wij hier eene overzetting laten volgen: » Mijnheer, Het doet mij leed, niet vroeger eenige » stellingen in den brief van den Heer BARROIS *l'ainé*, geplaatst in uw Feuil» leton van 8 Februarij ll. te hebben kunnen wederleggen. Eerst voor wei» nige dagen heb ik er kennis van gekregen. Mijne *Recherches sur l'inven» tion des Stéréotypes* hebben eene algemeene goedkeuring verworven, niet » alleen in mijn vaderland, maar ook in *Engeland*, in *Duitschland*, in » *Italië* en zelfs in *Frankrijk*, en zoo het oordeel van den Heer BARROIS, » wiens naam overigens loffelijk bij mij is bekend, over dezelve niet zoo » gunstig is, dan kan ik dit aan niets anders toeschrijven, dan aan de over» haasting, waarmede hij mijn werk heeft doorgeloopen, zoo hij er al wer» kelijk de lezing van ondernomen heeft, waaraan ik niet kan nalaten te » twijfelen. Hoe toch, zou het hem anders kunnen ontsnapt zijn, dat ik op » bladz. 48 niet in gebreke ben gebleven, om melding te maken van zijne » belangrijke aanteekening, gevoegd bij het berigt van de Fragmenten van » P. MANSARD (PR. MARCHAND?), op het nommer 1316 van zijne Catalogus » van BARBIER? Doch er is een groot verschil tusschen de aankondiging » eener boekverkooping, hoe kostbaar en merkwaardig die ook zij, en een » oordeelkundig en vergelijkend onderzoek, waarvan mijne Navorschingen » omtrent de Stereotypen de vrucht zijn; navorschingen, waarvan ik daar» enboven, reeds 25 jaren voor de uitgave van den *Catalogus* BARBIER, de » uitkomsten had medegedeeld in een artikel, geplaatst in het Hollandsch » Tijdschrift de *Konst- en Letterbode* van 18 October 1801. (1) Wat betreft » het verblijf van den Predikant MULLER te *Leyden*, ik heb op bl. 24 van » mijn Verslag bewezen, dat hij in die stad zijn verblijf heeft gehad van het » jaar 1679 tot aan zijnen dood in 1710; en inderdaad, die 38 jaren van on» afgebrokene inwoning, waren voldoende, om hem tot ingezeten te maken, » al ware hij ook Buitenslands geboren, zoo als ik in de aanteekening op bl. 50 » beweerd heb, en kunnen even weinig een kortstondig verblijf (*séjour momentané*) genoemd worden, als de talrijke Stereotypische werken, in *Holland* ge» drukt, en waarvan eenige afdrukken bij mijn Verslag gevoegd zijn, den naam » van *eerste proeven van* JAN MULLER verdienen, welke de Heer BARROIS daaraan » heeft gelieven te geven. Gelief, Mijnheer, enz."

(1) In ons gemelde nommer van 30 en 31 Maart was de *Letterbode* van 8 Junij 1798 aangehaald. Deze aanhaling was gegrond op onder ons berustende Adversaria, en daar wij geen compleet exemplaar van den *Letterbode*, voorhanden hebben, zijn wij niet in staat dit verschil tusschen onze aanhaling en die van den Baron VAN WESTREENEN op te helderen.

GRAANMARKT TE AMSTERDAM.

VRIJDAG, *den 20sten Junij.*

TARWE. — Stil: 127, 129 ℔ N. witte Nassau-d. *f* 204, 210.
ROGGE. — Zonder handel.
GARST. — Traag: 110 ℔ Vriesch wt. *f* 82, 97 O. ditto *f* 67 partij.
HAVER. — Flaauw: 75 ℔ Voer *f* 57, na den handel *f* 2 hooger; zolders — 84 fijne op zolder *f* 79 bij partij.
BOEKWEIT. — In eenen doen: 120 ℔ Nijkerk. *f* 134.

Te BREDA, bij BROESE EN COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers.